

Wyrok z dnia 21 stycznia 1998 r.

III RN 102/97

Organ celny może żądać aby dla uzyskania zwolnienia od cła próbki towaru były pozbawione wartości użytkowej (art. II § 2 Konwencji międzynarodowej dla ułatwienia importu próbek handlowych i materiału reklamowego podpisanej w Genewie dnia 7 listopada 1952 r. - Dz.U. z 1960 r. Nr 38, poz. 221 w związku z art. 7 i art. 77 KPA).

Przewodniczący SSN: Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Andrzej Wasilewski, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Włodzimierza Skoniecznego, po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 1998 r. sprawy ze skargi "M." Spółki z o.o. w Ł. na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł w Warszawie z dnia 22 maja 1996 r. [...] w przedmiocie wymiaru cła, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Łodzi z dnia 8 maja 1997 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną.

U z a s a d n i e n i e

Stan faktyczny sprawy rozstrzygniętej zaskarżonym rewizją nadzwyczajną wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Łodzi z dnia 8 maja 1997 r. przedstawia się następująco:

Decyzją z dnia 26 lutego 1996 r. Dyrektor Urzędu Celnego w Ł. wymierzył Spółce z o.o. "M." z Niemiec cło w kwocie 79,20 zł z tytułu sprowadzonych materiałów medycznych. Przesłankę tej decyzji stanowiła odmowa uwzględnienia wniosku strony o zwolnienie z opłat celnych na podstawie art. 14 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Prawo celne (jednolity tekst: Dz. U. z 1994 r. Nr 71, poz. 312).

W odwołaniu od tej decyzji Spółka powoływała się na to, że przedmiotowe

"materiały medyczne" są próbkami sprowadzonymi w celach promocyjnych, o czym miało świadczyć to, że Spółka nie prowadzi w Polsce działalności handlowej (nie ma odpowiedniej koncesji).

Prezes Głównego Urzędu Cel decyzją z dnia 22 maja 1996 r. utrzymał zaskarżoną decyzję w mocy ze względu na to, że przedmiotowe materiały medyczne posiadają wartość handlową, skoro nie zostały jej pozbawione np. przez ostemplowanie lub dziurkowanie.

W skardze do Naczelnego Sądu Administracyjnego Spółka "M." zarzuciła naruszenie prawa przez błędną interpretację wskazanego przepisu Prawa celnego oraz Konwencji Międzynarodowej dla Ułatwienia Importu Próbek Handlowych i Materiału Reklamowego podpisanej w Genewie dnia 7 listopada 1952 r. (Dz. U. z 1960 r. Nr 38, poz. 221). Według skarżącej chodzi w sprawie o objęte konwencją próbki o nieznacznej wartości handlowej (ogólnej wartości około 200 zł), które nie miały być wprowadzone do obrotu handlowego.

Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżoną decyzję ustalając jej niezgodność z prawem tak w zakresie prawa materialnego jak i procesowego. Przede wszystkim Sąd podzielił zarzut skargi o naruszeniu powołanej Konwencji, która w art. II § 1 dotyczy zwolnienia od ceł próbek o nieznacznej wartości oraz w art. II § 2 uprawnia organy celne do żądania, aby próbki były w określony sposób pozbawione wartości użytkowej jako towar. Dopiero odmowa zastosowania się do żądania organu celnego uzasadniała odmowę zwolnienia od cła próbek, o których mowa w Konwencji. Tymczasem w postępowaniu celnym strona nie była wzywana do stosownego oznaczenia towaru jako warunku zwolnienia od cła. Sąd stwierdził ponadto, że z naruszeniem art. 7 i art. 77 KPA organy celne nie wyjaśniły w jaki sposób przedmiotowe materiały miały zostać wykorzystane przez Spółkę. Sposób wykorzystania tych materiałów ma znaczenie dla ustalenia, czy miały one istotnie charakter próbek o nieznacznej wartości, sprowadzonych z zagranicy w celu ubiegania się o zamówienia na towary przez nie zaprezentowane z zamiarem importowania.

Minister Sprawiedliwości zarzucił powyższemu wyrokowi rażące naruszenie art. 14 ust. 1 pkt 16 i art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Prawo celne oraz art. 27 pkt 1 ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym i wniósł o uchylenie

zaskarżonego wyroku oraz oddalenie skargi względnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej Minister Sprawiedliwości wyraził pogląd, że organ celny nie może mieć wpływu na stan towaru poddanego kontroli celnej. Ingerencja organów celnych nie może polegać na żądaniu, aby podmiot dokonujący obrotu towarowego z zagranicą zmieniał stan towaru poddawanego kontroli celnej. Także powołany przez Sąd artykuł II § 2 Konwencji - zdaniem Ministra Sprawiedliwości - nie daje organom celnym takich uprawnień. Sprowadzone przez Spółkę materiały medyczne będące niewątpliwie nowością w Polsce nie miały w momencie zgłoszenia ich do odprawy celnej żadnych cech świadczących o tym, że są to tylko próbki handlowe tych materiałów. Organy celne prawidłowo zatem oceniły, że materiały te posiadają wartość handlową i nie mogą korzystać ze zwolnienia celnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Minister Sprawiedliwości nie kwestionuje obowiązywania Konwencji Międzynarodowej dla Ułatwienia Importu Próbek Handlowych i Materiału Reklamowego z 7 listopada 1952 r., która została przez Polskę: "przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona" (akt ratyfikacji - Dz. U. z 1960 r. Nr 38 poz. 221).

Stosownie do art. 91 ust. 1 Konstytucji ratyfikowana umowa międzynarodowa po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Stosowania Konwencji Genewskiej z 7 listopada 1952 r. nie wykluczyło ustalenie zasad obrotu towarowego z zagranicą, w tym przedmiotów wolnych od cła, w ustawie z dnia 28 grudnia 1989 r. Prawo celne (jednolity tekst: Dz. U. z 1994 r. Nr 71, poz. 312). W myśl bowiem art. 3 tej ustawy: "Obrót towarowy z zagranicą jest dozwolony każdemu na równych prawach z zachowaniem warunków i ograniczeń określonych w przepisach prawa i umowach międzynarodowych". Ponadto według art. 4 ust. 1: "Przywóz towarów z zagranicy podlega cłu, z wyjątkami określonymi w przepisach prawa". Nie ma także podstaw do przyjęcia, że regulacja zawarta w art. 14 ust. 1 pkt 16 Prawa celnego objęła wszystkie elementy regulacji zawartej w art. II Genewskiej Konwencji Międzynarodowej z 7 listopada 1952 r.

Istotne jest zwłaszcza, co miał na uwadze Naczelny Sąd Administracyjny, unormowanie z art. II § 2 Konwencji, w którym określony został funkcjonalny sposób rozstrzygnięcia spornych przypadków - czy sprowadzony z zagranicy towar rzeczywiście należy do kategorii próbek określonych w art. II pkt 1 Konwencji. W takiej sytuacji organy celne: "mogą żądać, aby - dla uzyskania zwolnienia od cła przy imporcie zgodnie z paragrafem 1 niniejszego artykułu - próbki były pozbawione wartości użytkowej jako towar, czy to przez ostemplowanie, rozdarcie, dziurkowanie, czy w inny sposób, bez uiszczenia jednak ich wartości jako próbek wzorów."

Uprawnienie organów celnych, określone w art. II §2 Konwencji nie zostało przewidziane w przepisach ustawy Prawo celne. Z tego powodu należałoby przyjmować restrykcyjny kierunek korzystania z tego uprawnienia, gdyż może ono kolidować z ustawowo określonymi uprawnieniami podmiotów dokonujących obrotu towarowego z zagranicą. Chodzi tu w pierwszym rzędzie o przedstawione w rewizji nadzwyczajnej przepisy Prawa celnego ale także o wskazane w zaskarżonym wyroku NSA zasady postępowania administracyjnego określone w art. 7 i 77 KPA, które mają zastosowanie w postępowaniu celnym (art. 1 ust. 2 Prawa celnego). W konkretnych okolicznościach sprawy może okazać się, że skorzystanie z uprawnienia przez organ celny, o którym jest mowa w Konwencji odpowiada celom postępowania ażeby stan faktyczny sprawy został dokładnie wyjaśniony z uwzględnieniem interesu społecznego i słusznego interesu strony. Odnosić się to może w szczególności do sprawy, w której ze stanu towarów objętych wnioskiem o zwolnienie od cła nie wynika, że są to próbki wolne od cła na podstawie art. 14 ust. 1 pkt 16 Prawa celnego oraz art. II § 1 Konwencji Genewskiej z 1952 r. W takiej sytuacji zaniechanie skorzystania przez organ celny z uprawnienia określonego w art. II § 2 Konwencji i w konsekwencji nieuwzględnienia wniosku o zwolnienie od cła pozostawałyby w sprzeczności z powołanymi w zaskarżonym wyroku zasadami postępowania administracyjnego.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy uznał, że zarzuty wysunięte w rewizji nadzwyczajnej są niezasadne. Rewizja nadzwyczajna nie miała zatem usprawiedliwionych podstaw i podlegała oddaleniu (art. 393¹² KPC w związku z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego... Dz. U. Nr 43, poz. 189).

